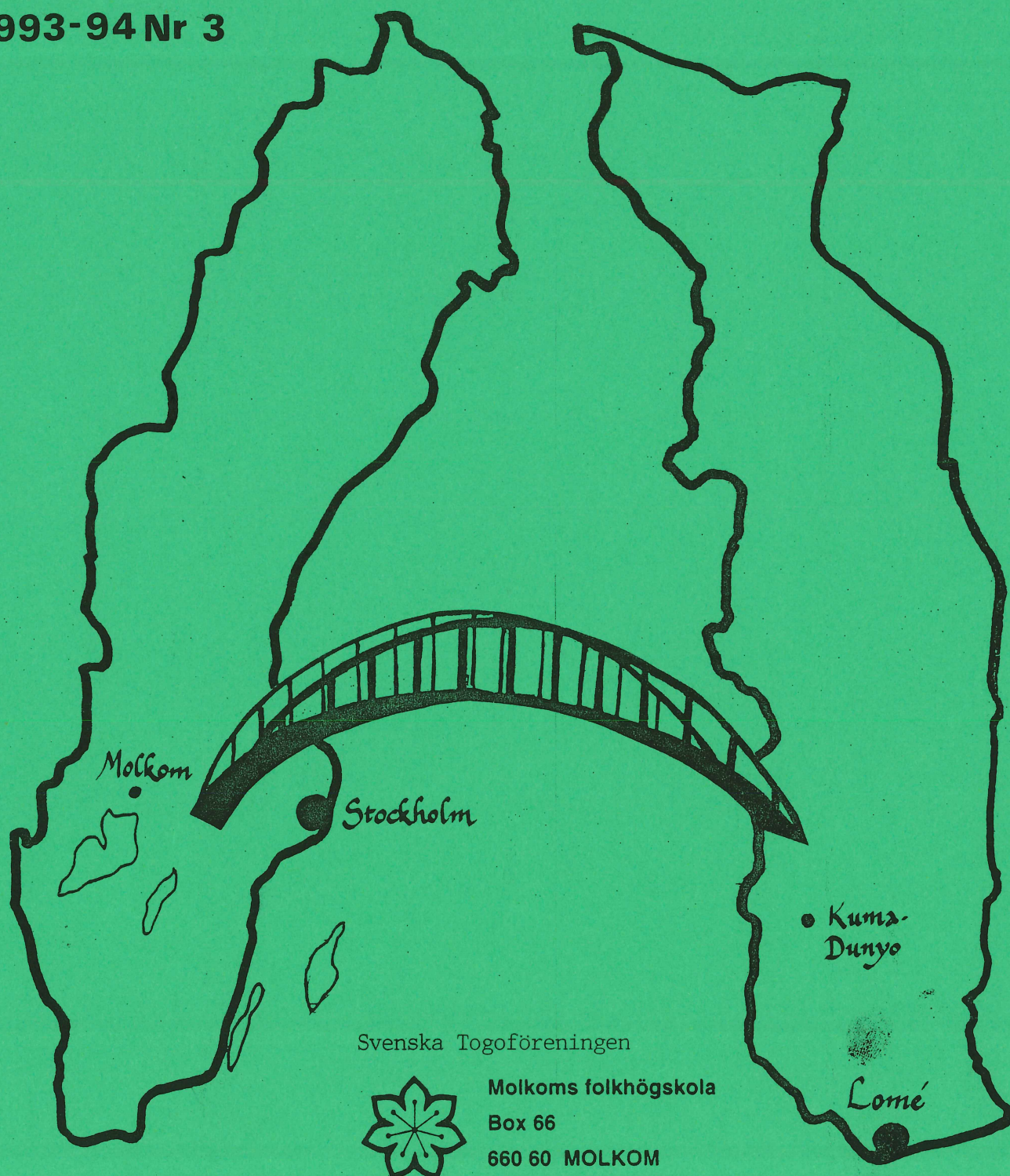

AGBLE!

"AGBLE" betyder fält på ewe-språket. "AGBLE!" = Till fälten!, Till arbetet!, Kom igen!

1993-94 Nr 3

TILL VÅRA LÄSARE

Vid årsskiftet avreste Mats och Togogruppen via Moskva till Togo. Via telefax meddelade Mats att man planenligt anlänt till Lomé och att allt var väl med gruppen. Man blev på grund av det politiska läget kvar något längre i Lomé än planerat, men av ett faxmeddelande till Molkom 14.1 framgick att gatulivet återgått till det normala och att man den 15.1 skulle resa till Dunyo. För några dagar sedan anlände ett brev från Mats med en rapport om det politiska läget i Togo. Rapporten liksom ett kort resebrev från Anna B. finns med i detta nummer. I övrigt innehåller numret en del artiklar, som färdigställdes av gruppen inför avresan från Molkom. KG Mattsson

DE ALLRA FÖRSTA INTRYCKEN AV TOGO

Redan på flygplanstrappan möttes vi av ...

... den enorma värmen!
I anlände till flygplatsen strax före tolv, då det är som allra varmast. En aning trötta efter en natt på hård stol i Moskva, men absolut gladast tågade vi in i ankomsthallen. Efter en del formaliteter fick vi våran stämpel i passet "Republique Togolaise". Och på rullbandet dök även våra resväskor upp så småningom. Tyvärr hade några blivit uppbrutna i Moskva, men inga livsviktiga saker tycktes saknas. Eva och Kent var på den säkra sidan med varsin två meters kätting runt väskorna, det visade sig vara helt inbrotts säkert!
Ute på gatan stod en minibuss och en bil som väntade på oss. Med dem fick vi skjuts genom Lomé fram till Centre Communautaire. Gatorna kryllade av tutande taxibilar och färgglada damer på mopeder. Bilarna svängde in på en stor bakgård. Vi var äntligen framme vid hotellet.
De från början tänkta fyra dagarna blev tyvärr förlängda till två veckor. Det blev två mycket händelserika veckor på alla sätt och vis.
Anna B.

EN POLITISKA SITUATIONEN I TOGO

Beträffande händelserna 5-6-7-8 januari hänvisas till det första telefaxet till Molkom. Därefter har vi läst pressklipp från Sverige som avslöjar godtrogenheten hos den internationella nyhetsindustrin. Man godtar okritiskt officiella uppgifter från myndigheterna, även om de lämnas av korrupta regimer som i Togo och Frankrike.
Så här ligger det till: Attacken mot militärförläggningen i Lomé utfördes av en nybildad organisation FCNL (Front du Comité National de Liberation). Den består av flyktingar som jagats ut ur Togo. Man bedömer att de är över 400.000 (över 10% av landets befolkning). De flesta av dem befinner sig i Ghana. Bland dem finns uppskattningsvis ca 500 deserterade soldater. Detta är inga hemligheter. I oppositionspressen, som inte diktatorn kan stoppa så länge den dubiösa valproceduren pågår, redovisas med namn och grad de mera kända officerare, som deserterat och deras vistelseorter i Ghana. FCNL har också deklarerat att man kommer tillbaka. Deras mål är att göra slut på diktaturen. Från och med nu kan inte den francogolesiska diktaturen anklaga Ghana med någon trovärdighet gentemot omvärlden. För första gången finns en befrielseörelse med vissa vapenresurser, låt vara att den måste organisera sig utanför sitt hemlands gränser.

Enligt mycket detaljerade uppgifter i en av oppositionstidningarna började attacken den 5/1 med ett fritagningsförsök av 12 soldater, som hållits fångna sedan den stora massakern på toppmilitärer den 25/3 93. Efter nattliga strider misslyckades fritagningsförsöket. De som inte dödades under natten arkebuserades på morgonen den 6/1. De tolv är namngivna och Amnesty har all information. Det tycks som att man bara lyckades gripa fyra av FCNL-soldaterna. De fick framträda i radio. De redogjorde öppet för syftet med attacken. Senare arkebuserades de. Uppgifterna att bara ett 40-tal personer dödats är bara officiellt påhitt. Enbart de namngivna togolesiska soldaterna är 48 st. (Antalet icke namngivna vet ingen) Som alltid vid sådana här incidenter tar armén tillfället att "rensa" bland civila. I vissa kvarter i västra Lomé, vid gränsen mot Ghana, har man dödat många unga män enbart för att de burit jeans. De flesta uppskattningar som gjorts hamnar mella 400 - 500 döda. Ett exempel på hur det kan gå till: Redan i Lomé fick vi veta att en kvinna från Bala och hennes tre barn skjutsits i sitt hem i Lomé (barnen 9, 6 resp. 2 år). Någon hade lyckats klippa av en bit hår och naglar innan kropparna förts bort. Ett par veckor senare förrättades begravning i Bala av de bevarade håren och naglarna. Mannen i familjen tillhör Olympios parti och befinner sig i Accra.

Valen

De i många omgångar uppskjutna valen bestämdes slutgiltigt till 6 och 20 februari. Det gäller 81 platser i nationalförsamlingen. Valet sker enligt fransk modell. En person från varje valkrets skall väljas. Den som redan i första omgången fått över 50% av rösterna är redan då vald. Om ingen av kandidaterna uppnått 50%, går de två med högsta röstetalen till andra omgången. De största partierna är RPT (det gamla Eyademapartiet, som tidigare var det enda tillåtna) med några satellitpartier från diktatorsidan samt CAR (Comité d'Action pour le Renouveau; partiledare Agboyibo) och UTD (Union Togolaise pour la Démocratie; partiledare Edem Kodzo) från oppositionssidan. Oppositionen är splittrad. Fyra partier bojoktatar valen. Det största av dem är Olympios parti UFC (Union de Forces pour le Changement). Vi har kunnat iaktta på nära håll den två veckor långa valkampanjen och första valomgången här i Kuma. Här har allt gått lugnt och stilla. Av dem som skaffat röstkort har en stor del också röstat (många har dock inte skaffat röstkort och några 100.000-tals befinner sig ju på flykt utanför landets gränser). I Lomé var valdeltagandet lägst. Många åkte hem till sina byar av rädsla för oroligheter. I vallokalen fick varje väljare en valsedel från varje deltagande parti (varje parti hade en speciell färg och en partsymbol). Sedan fick de bakom en skärm stoppa i en av sedlarna i valkuvertet och kasta de övriga sedlarna i en särskild behållare. Inga valsedlar fick föras ut ur vallokalen. Efter första valomgången har RPT 35 platser säkrade (varav 2 i Kasa med 100%!). CAR har 19 platser och UTD 3. Det återstår alltså 24 platser att slåss om i den andra omgången 20/2.

Av dessa gäller 11 RPT mot någon av CAR eller UTD. Om oppositionen skall få majoritet, får alltså RTP vinna högst 5 av dessa 11 dueller. Det kan bli nervösiet i Lomé inför den 20/2.

I går kväll rapporterade fyra personer i Dunyo och Adame att de hört på Afrique No 1 (Gabon) att en av de redan valda från CAR hade mördats av soldater i Lomé. På radio/TV Lomé nämndes dock inget om detta. Där talade man bara om ett besök hos Eyadema av en regeringsrepresentant, Robertson, från USA. Man visade också upp Eyademas Mercedes med krossad bakruta och ett kulhål i en bakdörr. Den är det stående programinslaget för varje utländsk dignitär alltsedan den 5 januari. Omständigheterna kring mordet i Lomé kommer säkert att klarna de närmaste dagarna, då oppositionspressen kommer ut med nya nummer. Det bör för säkerhets skull betonas att oroligheter, skjutande och mordande som beskrivits här avser Lomé. Ute i landet, som här uppe i Kuma, går livet i gamla invanda banor. Man arbetar på fälten och väntar på regn. Det som oroar Kuma-borna är i stället ...

Devalveringen

Den av Frankrike och dess vänner i Världsbanken och FMI beslutade 50-procentiga devalveringen av CFA-francens upprör alla här. Den fullständigt ruskar om ekonomin för fattigt folk utan marginaler. Priserna på importerade produkter steg över en natt med 100% och mer. Här i Kpalime (och därmed Kuma) slutade kvarnarna mala vete i över en vecka. Det gick då inte att få tag på bröd. När priset på vete stiger med 100%, inser bagerskan att det är omöjligt att höja priset på bröd i motsvarande grad. Vanligt folk har inte råd att köpa då. Nu har dock bröd i begränsad omfattning börjat dyka upp på marknaderna. Man kan då se att det minsta brödet för 25 F fortfarande kostar 25 F, men att det blivit betydligt mindre (ca 60 - 75% av tidigare normal storlek). De chockartade prishöjningarna på importerade varor sprider sig i nästa steg till inhemska produkter. Ty hur ska den lokale odlaren göra, när han har behov av lite ris, bröd, batterier till ficklampa och kanske en liten radio, fotogen till fotogenlampan etc. Hans enda möjlighet är att försöka få mer för sin maniok, igame, majs etc. Precis som hemma hos oss blir den resulterande effekten att de som befinner sig i det första producentledet och i det sista konsumentledet, dvs ett och samma befolkningsskikt, nämligen de fattigaste, tvingas betala kalaset. Men det finns givetvis vinnare också. Det är framförallt det politisk-ekonomiska etablissemangen i Frankrike och deras trogna hantlangare i det frankofona Västafrika, d.v.s. de härskande diktatorerna och deras allierade. De har säkert placerat sina förmögenheter i europeiska banker. Deras förmögenhet har över en natt fördubblats. Fransmännen är med rätt illa sedda här. En lördag på ett av mina stamställen i Kpalime diskuterade jag med en dam med sverigekonakter. En man slog sig ned bredvid oss och de två började diskutera prisproblemen efter devalveringen. Efter en kort stund frågade mannen misstänksamt om jag var fransman. Jag förklarade att jag var svensk och att jag t.o.m. är emot samarbete mellan Sverige och Frankrike i Europa. Därmed var det lugnt och vi kunde fortsätta diskutera de ekonomiska och politiska problemen tillsammans.
Mats M.

Rapport från årsmötet. Rapport de la réunion annuelle de l'Association

Svenska Togoföreningens årsmöte ägde rum den 28/11 på Mora folkhögskola. Ur protokollet:

Den nya styrelsen

Ordf. Håkan Franklin (vald för 2 år 1992).

V. ordf. Rainer Hielle

Sekr. Ingrid Fahlgren

Ann-Marie Svensson

Alexandra Wattwil (repr. för Togokursen, Molkom).

Suppleanter:

En repr. från Mora folkhögskola

En repr. från Fornby fhsk

Johan Snögren

Martin Löfstrand (Molkoms fhsk)

Pia Kollin (Togok. Molkoms fhsk)

Helena Jansson (" ")

Revisorer

Gustaf Andersson och Björn Ericsson. Suppleant Rune Selén.

Lärarlönekontot

Enligt de undersökningar som gjorts hos UTB i Lomé och i vår egen bokföring fattades den 31/12 1992 97.901 FCFA (ca 3 000 SEK). Dessa pengar skall återföras innan vidare insättningar på kontot kan göras. Togoföreningen är beredd att återuppta löneutbetalningarna i samma takt som offentliga löner i Togo utbetalas. I fortsättningen skall rapport skickas till föreningen vid varje uttagstillfälle. Detta skall skötas av de kontoansvariga på CRASE.

Den till DJASE översända rapporten (med kopior till alla berörda) skall följas upp under Togokursens vistelse i Kuma.

Valet av stipendiater till Molkom

Föreningen reagerar mot att man ändrat valet av elever från CRASE som skall sändas till Molkom. Det bör vara lokalkommittén som utser stipendiaterna efter samråd med lärarna på centret. (Anm: Enligt Aminatou och Yawo, som av kända orsaker kom till Molkom först vecan efter årsmötet, var det de som först utsetts. Detta var också lärarnas enhälliga förslag. Efter Blus resa till Europa kom de nya besluten. Det skall ha varit ministern, som slutligen avgjorde att det första beslutet skulle

gälla. Detta efter protester från framförallt sömnadsläraren.)

Protest till polis och invadrarv.

Föreningen protesterar mot att bli utpekad som misstänkt för att ta hit togoleser i avsikt att hålla dem gömda här. Se brev på annan plats.

UTS, Union des Togolais en Suède

Föreningen för togoleser i Sverige deltog med tre personer vid Togoföreningens årsmöte. Frågor av gemensamt intresse för de båda föreningarna diskuterades. Mora fhsk skall undersöka möjligheterna att göra ett gemensamt arrangemang på Togos nationaldag den 27 april 94.

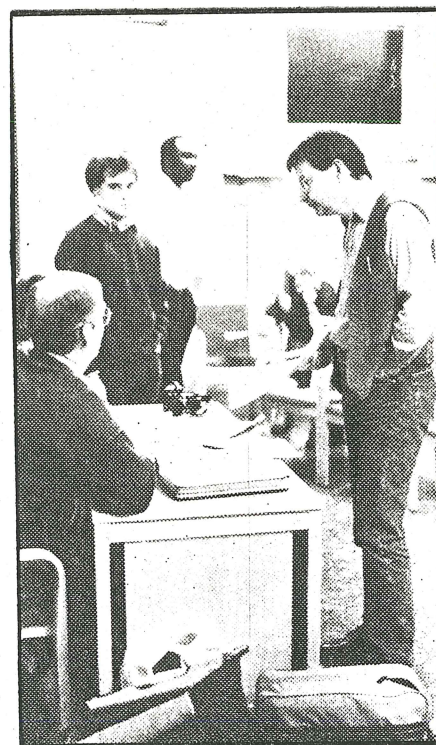
Övrigt

Förutom redan nämnda uppgifter för den svenska delegationen nämndes att undersöka hur arbetet på centret fungerar. Detta med anledning av ett brev från Agbekponu till Rainer Hielle, där Agbekponu framför allmänna besvär över situationen på CRASE.

De tre representanterna från UTS tillsammans med Håkan Franklin (ordf), Ingrid Fahlgren (sekr) och Martin Löfstrand från den nya styrelsen.

Les trois représentants de l'UTS ensemble avec Håkan Franklin (prés.), Ingrid Fahlgren (sécr.) et Martin Löfstrand du nouveau comité de l'Association.

M Rainer Hielle (v.prés.) discute avec Håkan et Ingrid

Rainer diskuterar med presidiet, kanske formuleringen av vår protest till Arlandapolisen och invadrarverket.

Mora Folkhögskola

SKERJÖL

Till Arlanda-polisen,
och
Invandrarverket,
Generaldirektör
Berit Rollén.

Svenska Togoföreningen har vid sitt årsmöte, den 28 november 1993 på Mora Folkhögskola, åter tagit upp frågan om avvisningen av de båda togolesiska utbytesstudenterna Aminato Alassani och Yawo Duho (enl. belsut 931005).

Enl. uppgift från Arlanda-polisen förelåg risk att Svenska Togoföreningen skulle hålla undan stipendiaterna från genomförande av avvisningen.

Svenska Togoföreningen arbetar med ett folkhögskoleprojekt sedan mitten av 60-talet. Föreningen har förankring i folkhögskolor i Mellansverige, har stöd av SIDA och står under ständig insyn av medlemmar och allmänheten.

Med hänsyn till föreningens status protesterar vi mot Invandrarverkets och Arlanda-polisens ogrundade misstanke om att undanhålla stipendiaterna från myndighetsbeslut. Om verkställigheten av en misstanke föregår ett domstolsbeslut, sätts rättssäkerheten ur spel. Det kan vi inte acceptera.

Mora den 28 november 1993

Håkan Franklin
ordförande

Annika Good
justerare

Rainer Hielle
justerare

Temadag på lågstadiet

När uppdrag kommer till "TOGO-klassen" lämnas ingenting åt slumpen. Den här gången gällde det ett föredrag om Afrika och Togo, för lågstadiet på Graningeskolan i Molkom. Klass 1-3 skulle ha en internationell temadag. Det var därför som vi var ditbjudna.

Den tidiga torsdagssmorgonen möttes vi av glada och lekfulla barn på skolgården. Vi togs emot av lärarinnan. Under dagen skulle vi hålla i sex stycken föredrag. Vi delade upp klassen i två grupper, och föreläste för två klasser åt gången.

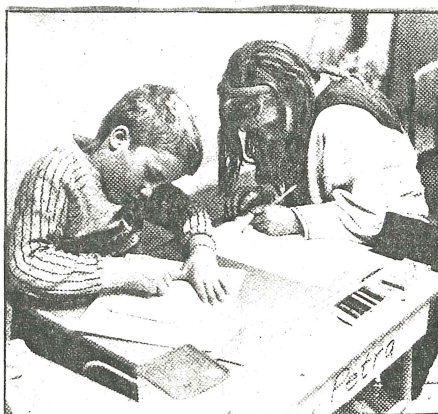
Vi började med att visa diabolbilder från Togo, om barn, skolor, välkomstceremonier osv. Alla barnen visade ett stort intresse genom ivriga handuppräckningar och ögon och öron stora som tefat. Vi visade även upp olika saker och redskap, som tillhör vardagen i Togo. Till sist gjorde de teckningar, som vi ska ta med oss ner till barnen i Kuma Dunyo. Vi kommer att fortsätta kontakten med eleverna på Graningeskolan. Det gör vi genom att skriva brev och besöka skolan igen (när vi kommer tillbaka).

Ulrika, Helana & Anna B.

Helena pekar ut på jordgloben var Togo ligger.

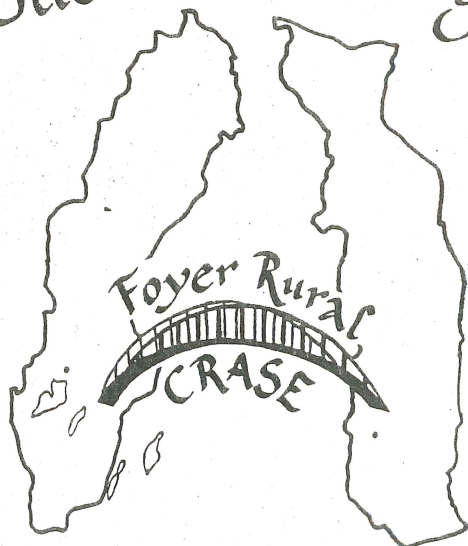
Helena montre le Togo sur le globe.

Skolbarnen ritat teckningar till barnen i Togo.

Les écoliers dessinent pour des enfants au Togo.

Suède 93/94 Togo

Motivet på t-shirtarna i år blev så här efter en tids ritande, klippande och klis-trande av Malin och hennes assistenter.

Gustaf Fröding

1860-1911

Gustaf Fröding är en av Sveriges främsta lyriker med sina rötter djupt i den värmländska myllan.

1860 födde Emilia Agardh sin ende son, Gustaf Fröding, på Alsters gård öster om Karlstad. Fadern Ferdinand Fröding var av bruksägarläkt och hade sedan sin faders död förvaltat bruket. Psykiskt instabil, som han var, klarade han inte av uppgiften och familjen tvingades lämna gården strax efter Gustafs födelse.

Ferdinand kunde inte hantera problemen vilket resulterade i att han gav sig av på en turistresa till Italien. Emilia blev lämnad ensam med bördan och när Gustaf var född drabbades hon av en mental kris.

Gustaf Fröding ärvde både den genialitet och sjukdom som låg i släkten.

1880 tog han studentexamen i Karlstad och fortsatte sedan sina studier vid Uppsala universitet.

1887 anställdes han på den radikala Karlstads-Tidningen utan att ha avlagt någon examen i Uppsala.

Ett år senare fick han ett arv som gav honom möjligheten att ägna sig åt sitt skrivande på heltid.

1889 sökte han vård på en nervkuranstalt i Görnitz i Schlesien. Under det året han vistades där arbetade han med det som skulle bli hans debut-samling: Guitarr och Dragharmonika. Den fanns ute i bokdiskarna 1891.

Frödings mentala hälsa försämrades alltmer och under resten av sitt liv vistades han periodvis på vårdhem och mental-sjukhus.

1896 gavs Stänk och flikar ut. Den väckte stor uppståndelse. Framförallt upprördes man över samlagsskildringen i En morgondröm. Boken ledde till sedlighetsåtal. Fröding frikändes men åtalet ökade hans redan tunga skuldbörda.

1898 begärde en av Frödings tre systrar att brodern skulle skrivas in på Uppsala hospital. Sju år senare skrevs han ut och vårdades av Signe Trotzig i villan Gröndal på Djurgården fram till sin död 1911.

Gustaf Fröding har i sin diktning skildrat det värmländska på ett skickligt sätt och i flera av hans dikter har han gjort det på dialekt. Av naturliga skäl har hans dialektala verk inte fått lika stor uppmärksamhet som hans övriga diktning.

På ett enkelt sätt kan han förmedla en känsla:

"Kalle, bror min, å ja, vi skull just gå te körka å ly på den ny prästen å dä va mö folk på vägen, var en geck. Sola sken å himlen va klar, satt dä fanns int fläck."

Frödings dikter karaktäriseras av rytm- och taktkänsla vilket har gjort att flera av dem har tonsatts.

Frödings poesi är full av musik!

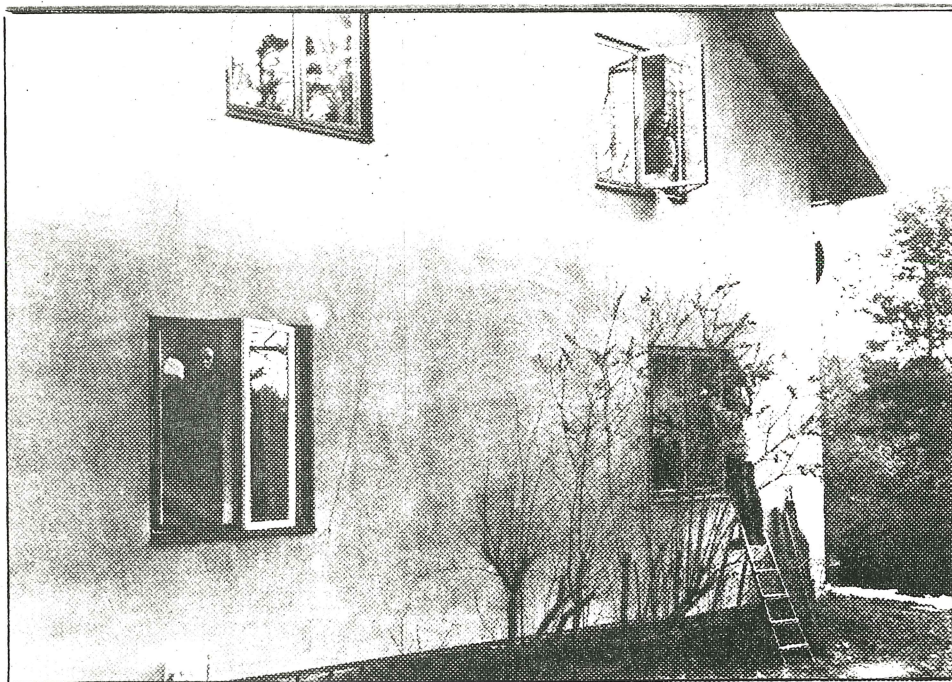
Dagsverke hos Frödings

Situationen tycktes absurd. Hade någon för ett år sedan påstått att vi, en från Umeå, en från Nässjö, en från Piteå och en från Trollhättan, skulle befinna oss i ett värmländskt hem hos en ättling till Gustaf Fröding skulle vi ha skrattat gott.

Det var inte första gången vi var ute på fönsterputsningsuppdrag men den här gången blev något speciellt.

Torsten och Greta plockade fram hinkar, skrapor och trasor och snart var vi i full färd med att göra fönsterna skinande rena.

Vid kafferasten plockades släkttavlan fram. Det visade sig att Torstens farfar var syssling med Gustaf och visst kunde Torsten sin Fröding. Högt deklamerade han för oss:

Fönsterputsning hos Frödings.

Nettoyage des vitres ches
Les Fröding.

Men strunt är strunt och snus är snus,
om ock i gyllne dosor,
och rosor i ett sprucket krus
är ändå alltid rosor.

Men lyrikkunnandet sträckte sig längre än så. Under tiden vi försåg oss med vad kaffebordet hade att erbjuda berättade Torsten historien om Erik Axel Karlfeldts tid på Molkoms folkhögskola.

Mellan åren 1895 och 1896 undervisade han i "modersmål, rätt- och skönskrifning, historia och geografi, kommunal- och statskunskap". Under den tiden lyckades han ställa till med den största skandalen i skolans historia.

Karlfeldt inledde i all hemlighet ett förhållande med rektorns fru. Kärleken växte sig så stark att de unga tu bestämde sig för att fly. De tog tåget mot Stockholm för att börja ett liv tillsammans. När rektor Mauritz Tisell upptäckte att en av de anställda rymt med hans fru, blev han rasande, tog en taxi och åkte efter. Han stoppade turturduvorna i Deje och tog med sig sin andra hälft tillbaka hem. Men kärleken hindras inte så lätt! Naturligtvis rymde rektorns fru på nytt till sin Erik Axel och de förenades i Stockholm.

Var någon annanstans än i Värmland skulle en liknande historia kunna inträffa?

Att förhållandet kort därefter tog slut och kvinnan flyttade hem till sin mor, är en annan historia.

Alexandra och Angelica

Vårt möte med maori-prinsessan

1993 är, som alla säkert vet, urbefolkningarnas år.

Fredagen den 26 nov. fick vi på Togo-linjen besök av Erina Rhöse. Det är en fascinerande kvinna som tillhör Maoriefolket, som är urbefolkningen på Nya Zeland. Hon är född och uppvuxen på Nya Zeland, men bor numera i Deje, värmland.

Erina berättade för oss om Maoriefolket och deras syn på livet. Först hälsade vi på maoriskt vis och sedan fick vi höra gammal, traditionell sång. Sången skulle tillkalla gudarna och hedra dem.

Erina tillhör det gamla kungasläktet i landet och de tros ursprungligen komma från stjärnorna. Erina växte upp hos en nära släkting, som lärde henne mycket om naturens krafter. Maoriefolket tror på naturen -- jordmodern och himlafadern. Redan som liten gick hon igenom olika slags prov.

En gång blev hon nergrävd i marken för att lära känna jordmodern. Vid ett annat tillfälle fick hon sitta vid havet i några dagar.

Först såg hon bara vågor, men senare kunde hon även se havets strömmar och var fiskarna befann sig. Erina kunde också känna om någonting var fel i landskapet. Tex. slängda plåtburkar. Maoriefolket lever oftast tillsammans. De delar smärtan och kärleken. Är tex. en person sjuk har hela släkten medlidande. Erina tror att allt som man, som människa, går igenom i livet är sin egen medicin. Man ska också alltid offra lite av sig själv till andra.

Hon sa även att man ska möta en ny kultur med kärlek och öppet hjärta. Det är ett bra råd till våran vistelse i Togo...

Anna Bengtsson

Jordbruks- vecka v. 40

Jäverön

Jag skulle gärna vilja ta upp en liten händelse från min och Ulrikas jordbruksvecka. Vi var hos familjen Dahl på Jäverön och skulle få bo i ett eget litet hus.

Det var ganska kallt i huset så Ulrika och jag fyllde vedpannan till bristningsgränsen så att värmen skulle hålla sig till kommande morgon.

Detta var vår första dag på landsbygden och den tog helt knäcken på oss. Vi gick och la oss redan vid halv-niotiden. Jag vaknade någon gång vid klockan ett av ljudet från vatten. Jag svettades så att det gick vågor i min säng, men det var något mer!? Regnade det ute? Nej, det var inte det heller. Det kändes som om jag befann mig i en bastu...utan överdrift. Det var nog bäst att stänga av pannan. Men varifrån kom vattenljudet? Det var öronbedövande och det fanns överallt. När jag rest mig upp och tagit stöd mot väggen så bokstavligen vibrerade den. Vattnet i rören i väggarna och i elementen kokade, ja, hela huset kokade. Min första tanke var att hela huset skulle explodera och flyga i luften. Jag sprang genom hallen och ut i köket. Där lät det om möjligt ännu värre. Både element och väggar skakade. Det fanns inget lyse i trappen ner till källaren och det var tur att jag inte flög på huvudet. Innan jag klev in i pannrummet kände jag försiktigt på dörrhandtaget. (Om ett dörrhandtag är hett kan man vara säker på att det brinner på andra sidan. Öppnar man då dörren så blir det ett slags baksug och elden får en explosiv reaktion p.g.a. den stora syretillförseln). Handtaget var inte varmare än väntat i denna hetta, så jag öppnade dörren, ryggade tillbaka för oväsendet, trevade efter lysknappen och tände. Ångan slog emot mig och pannan spottade och fräste hetvatten. Orädd, klev jag in i pannrummet för att möta faran.

Bägge mätarna stod på rött område, vilket jag genast associerade till fara. Framför mig såg jag ångpannor ur diverse filmer och serietidningar flyga i luften p.g.a. det höga trycket. Jag var tvungen att släcka elden, men hur? Om jag kastade in vatten kanske något skulle spricka. Plocka ut vedträna? Nej! Men sen såg jag en ventilationslucka som gav syre åt elden. Jag stängde den och ansåg uppdraget avslutat.

Det tog lång tid innan elden dog ut och ännu längre innan värmen sjönk och huset slutat koka. Jag satt och la patiens i ungefär en timme innan jag gick för att sova i min sjöblöta säng. Morgonen därpå mindes Ulrika naturligtvis ingenting. Efteråt fick jag veta att det bara hade varit att skruva på varmvattenkranen för att lätta på trycket...men nu vet jag till nästa gång.

Kent

Tiskaretjärn

Tiskaretjärn är en stjärna mellan himlen och jorden. Det är sant, för jag och Angelica har varit där. Tiskaretjärn är ett 20 hektar stort naturreservat med utrotningshotade djurraser. Vi har sett 5 av de totalt 35 rödkullekor som finns i Sverige. Tänk om det är sista generationen vi har sett. I Tiskaretjärns tystnad samsas rödkullekorna med Lindrödssvin, Klarälvsfår, Ölandsgäss och Åsbohöns. Det finns inga kemikalier där, potatisen och höet odlas bara med hjälp av gödsel från gården. Anders, Yvonne och två-åriga Jöruns liv mitt i naturen i ett själv försörjande paradiset är någonting man bara kan se i drömmen. Grattis och lycka till Tiskaretjärnsborna.

Bahram

TÄNK PÅ
FRAMTIDEN

Tuskö

Tuskö är en liten by på Söderön i östra Uppland. Eftersom jag själv bor i trakten passade jag på att tillbringa min jordbruksvecka hos Hans och Gunborg Claesson som äger en vackert belägen gård med sjötomt i utkanten av Tuskö. De bedriver ett småskaligt jordbruk enligt traditionella mönster och har 3 hästar, ett tjugotal höns, 2 grisar samt 15 nötkreatur varav 5 mjölkkor. Mjölken används till eget bruk men också till gårdens kalvuppfödning. Under veckan som gick fick jag prova på många olika vardagssysslor. Förutom den dagliga mjölkningen plockade jag potatis, lassade hö, stängslade en beteshage, red, körde traktor och förberedde ett älgpass inför den kommande älgjakten. Det gavs många tillfällen till gemenskap och höstpromenaderna tillsammans med gårdens 4 hundar var även de trevliga stunder att minnas. En sen kväll och en mycket tidig morgon var jag och Hans ute i skogen för att passa på rådjur. Att sitta stilla och helt tyst i flera timmar kan kanske upplevas som trist, men inte alls, man är hela tiden på sin vakt efter minsta ljud eller rörelse... Veckan gick alldeles för fort och jag hade gärna stannat kvar en vecka till, men nu i vintermörkret får jag nöja mig att veta att jag är mycket välkommen tillbaka.

Josefin

Miljöseminarium på Bräkne-Hobys Folkhögskola

Den 1/10 åkte vi den långa vägen från Molkom till Blekinge. Vi missade lunchen och efter det att vi kastat i oss vår medhavda matsäck fick vi lyssna på Bengt Hubendick. Hans fakta-späckade föredrag handlade om "Människans ekologiska situation". Föredraget var uppdelat i tre delar; naturens lagar, människans situation och utveckling. Hubendick försökte få oss att förstå hur allvarliga problem vi verkligen har och gav oss många pessimistiska fakta. Här är några exempel:

* Varje svensk har i dag en miljöskuld på 3 500 kronor.

* Varje år blåser och rinner 24 000 ton odlingsbar jord bort.

* En fjärdedel av jordens odlingsmarker hotas av försaltning.

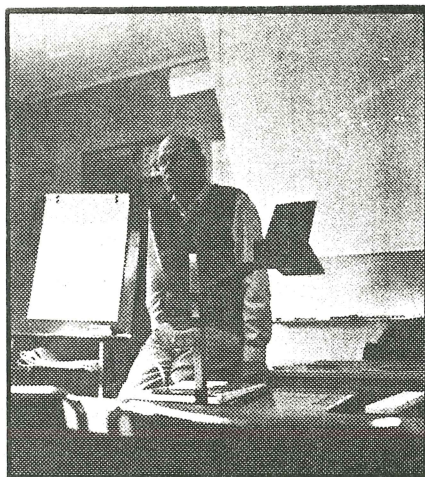
Några i gruppen uppfattade Hubendick som pessimistisk. Vi kom dock fram till att han är realist.

Fårskötsel vid Tiskaretjärn.

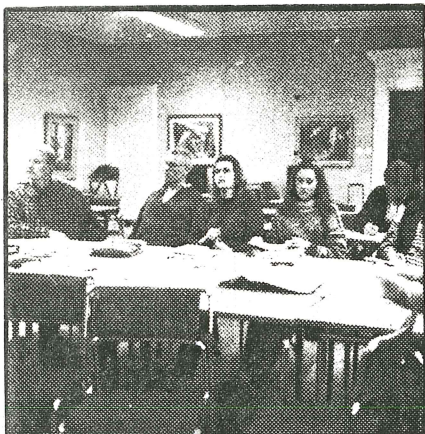
Elevage de mouton à Tiskaretjärn.

Seminariet pågick i två dagar. Vi var 16 deltagare och på kvällen fick alla tillfälle att presentera sina projekt. Det var endast vi som kom från en folkhögskola, övriga deltagare var från Vuxenskolan, Studiefrämjandet, NBV och Q 2 000.

Bengt Hubendick föreläser ...

... för bl.a. Eva och Malin.

Som förslag på åtgärder nämndes:

* Minska folkökningen i u-länderna genom att minska barnadödligheten. Detta kan ske om alla får rent vatten och sanitära avträden. Kostnaden för det skulle bli 30 miljarder dollar per år i en tioårsperiod. Det är lika mycket som tio dagar av världens militärutgifter!

* Odla lokala grödor med tålighet mot skadeinsekter, vilket ger bonden en säker avkastning.

* Minska resursförbrukningen med hjälp av teknisk utveckling och ändrad livsstil. Tekniken måste byggas på kretsloppstänkande.

På lördagen lyssnade vi först på Peter Gottberg som var från SIDA. Efter att ha berättat lite allmänt om SIDA och målen med svenskt bistånd tog även han upp några exempel på tillståndet i världen.

Exempel på några SIDA-projekt:

- * Markvårdsprogram
- * Familjeplanering
- * Biologisk mångfald
- * Byskog och agroforestry
- * Miljöundervisning

Efter Gottberg föreläste Ingela Eriksson om Q 2 000 som är ett nätverk för Kommun Utveckling av Agenda 21. Läs mer om detta längre fram i tidningen.

Tyvärr inställdes söndagens föredrag om bistånd och miljö. Helgen var trots det mycket intressant och givande.

Eva Wikström och Malin Söderman

q2000

Under hösten har vi på Togolinjen vid flera tillfällen kommit i kontakt med q2000.

Vad är då q2000? En bensinmack för rymdraketer? Ett snabbtåg mellan Kalmar och Kalix? En kontaktförmedling för kvinnor?

Nej, nej, nej!

Under fyra intensiva dagar fick vi veta bättre.

Q2000 står för KommunUtveckling år 2000. Det är en ungdomskampanj för ett miljöanpassat hållbart Sverige. En kampanj som startades i samband med FNs miljökonferens i Rio sommaren 1992. Målsättningen är att genomföra konferensens beslut och främst få varje kommun att upprätta en lokal Agenda 21.

En lokal Agenda 21 är en miljöhandlingsplan som varje kommun måste ha utarbetat före 1996. Den ska innehålla konkreta lösningar på våra miljöproblem och aktivt verka för att sluta kretsloppen. Idag har 79 av Sveriges kommuner beslutat om

en sådan lokal Agenda 21.

Q2000 är ingen miljöorganisation i vanlig mening utan ett nätverk för ungdomar som vill påverka och förändra. Spridda fristående grupper i landet arbetar med påtryckningar på kommun och företag inom sin region. Grupperna och övriga intresserade samlas 2ggr/år på konferenser för att utbyta information.

Årets konferens ägde rum i Karlstad mellan den 13 och 16 november och där deltog vi tillsammans med 130 andra ungdomar från hela landet.

Dagarna var fullspäckade med föreläsningar, grupparbeten och diskussioner. Bland föreläsningarna märktes Magnar Norderhaug, representant för World Watch Institute, Sindre Magnusson, en av initiativtagarna till q2000, samt finansminister Anne Wibble.

I grupperna jobbade vi med olika innesseområden tex avfall, hållbar livsstil, biologisk mångfald och trafik. Vi försökte komma fram till bra lösningar på respektive område och vi ringde även runt till kommuner och företag för att samla information och utöva påtryckning.

En sammanfattning av det vi kom fram till ska publiceras i vår under namnet "Uppslaget". Det ska även hållas en uppföljningskonferens i slutet av februari.

Idag har q2000 minst 1000 "nätmaskor". Är Du intresserad?

Hör av dig till: q2000 c/o Studiefrämjandet, Box 4067, 102 62 Stockholm.

